

“ ...

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 11. maddesinin 2. fıkrasında kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı belirtilmiş; 152. maddesinde de; “Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia temyiz merciince esas hükümlerle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 152. maddesi hükmüne göre, bir davaya bakmakta olan mahkemenin itiraz yoluyla bir kanun/kanun hükmünde kararname hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için iptali istenen kuralın davada uygulanacak nitelikte olması gerekir.

Davacı hakkında olaya ilişkin ceza soruşturma/kovuşturması bulunmadığı, kaçak akaryakıt satışı ile hiçbir ilgisinin bulunmadığı, kiracısını taşınmazından tahliye etmeye çalıştığı, kiracısının kaçak akaryakıt satışını gerçekleştirdiği, dosya içerisinde yer alan tüm bilgi ve belgelerin incelenmesinden görülerek, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 20. maddesine, 28.3.2013 günlü, 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle eklenerek sekizinci fıkranın birinci cümlesinde yer almakta iken 14.02.2019 günlü, 7164 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle değiştirilerek (c) bendinde yer alan hükmün, dava konusu işlemin dayanağı olması nedeniyle, ilgili Kanun maddesinin bu davada uygulanacak nitelikte bir kural olduğu anlaşılmaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 20. maddesine, 28.3.2013 günlü, 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle eklenerek sekizinci fıkranın birinci cümlesinde yer almakta iken 14.02.2019 günlü, 7164 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle değiştirilerek (c) bendinde;

“5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez.” denilmek suretiyle kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen tesislere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun “İdari Yaptırımlar” başlığı altında düzenlenen 20'nci maddesinde dava konusu işlem tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan haliyle aynen, “Lisans sahibi kişiler hakkında, bu Kanuna, bu Kanuna göre yürürlüğe konulmuş yönetmeliklere, Kurumun yazılı talimatlarına veya lisanslarına kayıtlı hususların herhangi birine riayet edilmediği takdirde, Kurum tarafından ön araştırma veya soruşturma başlatılır. Ayrıca, ilgiliye onbeş gün içerisinde aykırılıkların giderilmesi, aksi halde bahse konu piyasa faaliyetlerinin geçici bir süre için durdurulabileceği veya doğrudan doğruya iptal yaptırımının

uygulanacağı ihbar edilir. Bu ihbara rağmen onbeş günlük sürenin bitiminde aykırılıklar giderilmezse, Kurum piyasa faaliyetini otuz günden az yüzseksen günden çok olmamak üzere geçici olarak durdurur. Geçici durdurma süresince, tehlikeli eylemin veya kötü niyetin veya ürünlerde zarar oluşmasının önlenmesi ile faaliyetin durdurulmasına neden olan durumun ortadan kaldırılmasına ilişkin faaliyetler dışında hiçbir piyasa faaliyeti yapılamaz. Lisans iptalleri Kurumca yapılacak soruşturma neticesine göre karara bağlanır.

Kaçak veya menşei belli olmayan ürün ikmal edenlerin lisansı iptal edilir. Teknik düzenlemelere uygun olmayan ürün ikmal edenler zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Akaryakıt istasyonu kapsamında sürdürülen bayilik faaliyetlerinin, bu Kanuna veya bu Kanuna istinaden çıkarılan düzenlemelere aykırılığının Kurumca tespiti halinde, anılan istasyonda yapılan akaryakıt ikmalı Kurumca geçici veya süresiz olarak mühürleme suretiyle durdurulur, iptale veya mühürlemeye ilişkin usul ve esaslar Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerde düzenlenir.

Lisans iptaline veya mühürlemeye rağmen, faaliyetlerini sürdüren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri hakkında, Türk Ceza Kanununun 203 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Bu Kanuna göre yapılan talep veya işlemlerde, kanuna karşı hile veya gerçek dışı beyanda bulunulduğunun tespiti halinde lisans iptal olunur.

Teknik düzenlemelere uygun olmayan petrol ikmalı nedeniyle kullanıcıya verilen zarar ve hasarların tazmini hususu, kullanıcıların muhatap olduğu lisans sahibi gerçek ve tüzel kişilerin lisanslarında ve sözleşmelerinde yer alır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Dağıtım şirketinin lisansının iptal edilmesi veya faaliyetinin geçici olarak durdurulması halinde dağıtım şirketine bağlı bayiler, diğer dağıtım şirketlerinin bayii olarak faaliyetlerini sürdürürler.

(Ek fıkra: 28/03/2013-6455 S.K./45. md) 5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez.

(Ek fıkra: 28/03/2013-6455 S.K./45. md) Kaçakçılık fiilinin sadece ulusal marker seviyesi ile ilgili olması durumunda, geçici durdurma kararı akredite laboratuvar analiz sonucuna göre verilir. Akredite laboratuvar analiz sonucunun bildirilmesine kadar kaçak akaryakıt satışını engelleyecek idari tedbirler Kurum tarafından alınır.

(Ek fıkra: 28/03/2013-6455 S.K./45. md) Seyyar kontrol cihazı ile yapılan ulusal marker kontrol sonucunun geçersiz çıkması halinde, alınan numune en geç beş iş günü içinde laboratuvara teslim edilir. Laboratuvar, yapılması istenilen analizleri numune özellikleri değişime uğramadan on beş gün içinde yapar ve sonucunu en geç üç iş günü içinde Kuruma bildirir.” hükmü,

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun "İdari Yaptırımlar" başlığı altında düzenlenen 20'nci maddesinde yürürlükte bulunan haliyle aynen, "(Değişik:14/2/2019-7164/33 md.)

İdari yaptırımlar; tedbirler, lisans iptalleri ve idari para cezalarından oluşur. Bu Kanuna göre idari para cezaları, tedbirler ve lisans iptallerinin uygulanması bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, alınan tedbirler ve lisans iptalleri diğer kanunlar gereği yapılacak işlemleri engellemez.

Bu Kanuna göre idari yaptırımlar aşağıdaki usulde yürütülür:

a) Lisans sahibi kişiler hakkında bu Kanuna, ikincil mevzuata veya lisans hükümlerine, Kurul kararlarına aykırı davranılması hâlinde; Kurul tarafından belirlenen niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olan fiiller için ilgisine Kurum veya Kurumca yetkilendirilen kuruluşlar tarafından, otuz gün içerisinde aykırılığın giderilmesi, aksi halde hakkında geçici durdurma yapılabileceği ihtar edilir. Verilen ihtar süresi sonunda mevzuata aykırı durumu devam ettirenlerin ilgili piyasa faaliyeti altmış gün süre ile geçici olarak durdurulur. Niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olan fiilin tespit tarihinden itibaren iki yıl içerisinde tekrar edilmesi hâlinde ise ihtar işlemi uygulanmaksızın ilgili piyasa faaliyeti altmış gün süre ile geçici olarak durdurulur. Geçici durdurma süresince, tehlikeli eylemin veya kötü niyetin veya ürünlerde zarar oluşmasının önlenmesi ile faaliyetin durdurulmasına neden olan durumun ortadan kaldırılmasına ilişkin faaliyetler dışında hiçbir piyasa faaliyeti yapılamaz. Geçici durdurma süresi sonunda da tespit edilen aykırılıklar giderilmezse, faaliyetin durdurulmasına devam edilerek soruşturma başlatılır ve gerekli idari yaptırımlar uygulanır. Lisans iptalleri Kurumca yapılacak soruşturma neticesine göre karara bağlanır. Yapılan geçici durdurma sonrasında mevzuata aykırı durumun ortadan kalkması hâlinde geçici durdurma hali sona erdirilir.

b) Lisans sahibi kişiler hakkında, bu Kanuna, ikincil mevzuata veya lisans hükümlerine, Kurul kararlarına aykırı davranılması hâlinde, niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayan fiiller ile 5607 sayılı Kanunda belirtilen akaryakıt kaçakçılığına ilişkin fiiller için ilgilisi hakkında Kurum tarafından doğrudan idari soruşturma başlatılarak gerekli yaptırımlar uygulanır. Lisans sahibinin ilgili piyasa faaliyeti niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayan, kötü niyet veya tehlikeli eylem sonucunu doğuran fiilleri nedeniyle Kurumca geçici olarak durdurulabilir.

c) 5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez.

ç) Kaçakçılık fiilinin sadece ulusal marker seviyesi ile ilgili olması durumunda, geçici durdurma kararı akredite laboratuvar analiz sonucuna göre verilir. Akredite laboratuvar analiz sonucunun bildirilmesine kadar kaçak akaryakıt satışını engelleyecek idari tedbirler Kurum tarafından alınır. Seyyar kontrol cihazı ile yapılan ulusal marker kontrol sonucunun geçersiz çıkması hâlinde, alınan numune en geç beş iş günü içinde laboratuvara teslim edilir. Laboratuvar, yapılması istenilen analizleri numune özellikleri değişime uğramadan onbeş gün içinde yapar ve sonucunu en geç üç iş günü içinde Kuruma ve ilgililerine bildirir.

d) Lisans almaksızın lisansa tabi bir faaliyet gösterildiğinin tespiti hâlinde, tesisler, lisans alınıncaya veya bu Kanuna göre lisans gerektirmeyen faaliyet gösterecek hale getirilinceye kadar mühürlenir ve ilgililer hakkında soruşturma başlatılır. Mühürlemeye ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

e) Bu Kanuna göre yapılan talep veya işlemlerde, kanuna karşı hile veya yalan beyanda bulunulduğunun tespiti hâlinde lisans iptal olunur.

f) Kaçak ürün ikmal edenlerin lisansı iptal edilir. Teknik düzenlemelere uygun olmayan ürün ikmal edenler zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Teknik düzenlemelere uygun olmayan akaryakıt ikmal nedeniyle kullanıcıya verilen zarar ve hasarların tazmini hususu, lisans sahibi gerçek ve tüzel kişilerin lisanslarında ve sözleşmelerinde yer alır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Mühürlemeye rağmen, faaliyetlerini sürdüren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin suçun işlenişine iştirak eden yetkilileri hakkında, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 203 üncü maddesi hükümleri uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Mevcut duruma göre, hakkında olaya ilişkin ceza soruşturma/kovuşturması bulunmayan ve kaçak akaryakıt satışını gerçekleştiren kiracısını tahliye etmeye çalışan akaryakıt istasyonunun mülkiyetini elinde bulunduran davacının sahibi olduğu tesise 4.12.2003 günlü, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun 20. maddesine, 28.3.2013 günlü, 6455 sayılı Kanun’un 45. maddesiyle eklenerek sekizinci fıkranın birinci cümlesinde yer almakta iken 14.02.2019 günlü, 7164 sayılı Kanun’un 33. maddesiyle değiştirilerek (c) bendinde yer alan hüküm gereği mühürleme işlemi kaldırılmamakta ve lisans verilme imkanı bulunmamaktadır.

Anılan Kanun hükmünde yer alan “bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez” ibaresinin Anayasa’ya aykırılığı yönünden değerlendirilmesinde;

Anayasamızın 2’nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesi, en kısa tanımıyla vatandaşların hukukî güvenlik içinde buldukları, devletin eylem ve işlemlerinde hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi anlatır. Anayasada açıkça belirtilmemiş ve düzenlenmemiş olmakla birlikte, uygar milletlerce kabul edilmiş genel hukuk kaidelerinden biri olan bu ilke, Anayasa Mahkemesi’nin yerleşik içtihadında (Anayasa’nın ikinci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi kapsamında) Anayasa’ya uygunluk denetiminde esas aldığı ölçü normlar (anayasallık bloku) arasında bulunmaktadır. Hukuk devleti, kişiye tüm hak ve özgürlükleri tanıyıp, bunlara saygı gösteren ve bu hakları koruyucu, adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini zorunlu sayan ve bütün faaliyetlerinde hukuka ve Anayasa’ya uyan bir devlet demektir. Hukuk devletinin dayandığı hukuki temellerden birisi ve belki de en önemlisi idarenin hukuka bağlılığının sağlanmasıdır. Bu da ancak idarenin, idare hukuku sahasında tesis ettiği işlem ve eylemlere karşı idari yargı yolunun, özel hukuk hükümlerine göre yaptığı faaliyetlerine karşı ise adli yargı yolunun açık tutulmasıyla mümkün olabilir. Ayrıca bu açıklık, sadece şekli değil, hakkın korunmasına yönelik sonuç doğurucu nitelikte olmalıdır.

Oysa, hukuk devletinde kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin sağlanması ve korunması esas olduğundan, kişilere etkili hak arama imkânı sağlayan güvencelerin de tanınması gerekmektedir. Bu çerçevede Anayasa’nın “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak

suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” hükmü ile herkese, adaleti bulma, hakkı olanı elde etme ve haksızlığı giderme imkânı sağlayan ve böylece kişilerin hukuki güvenlikleri etkin bir koruma mekanizmasına kavuşturan hükme aykırı yasal düzenleme yapıldığı sonucuna varılmaktadır.

Dava konusu olayda; 5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen tesislerde lisansa tabi faaliyette bulunmak ve mühürlerin kaldırılması amacıyla yapılan başvuruların reddine yönelik işlemlere karşı idari yargı yoluna başvurulabilmekte ancak, Kanunda açık bir şekilde, bu tesisler için - bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez- hükmü uyarınca Kurum tarafından lisans verilmeyeceği öngörüldüğünden ve henüz adli yargı sürecinde işletmeci lehine verilmiş kesinleşmiş karar bulunmadığından, idari yargı merci tarafından, mülkiyet sahibi tarafından yapılan başvurunun reddi kararı için uyuşmazlığın esasına yönelik hususlar irdelenemediğinden söz konusu ibare Anayasanın 36 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırılık taşımaktadır.

Diğer yandan, Anayasa'nın 38 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.” hükmü yer almaktadır. Anılan maddede teminata bağlandığı üzere suç ve cezaların kanuniliği ve şahsiliği ceza hukukunun en önemli genel ilkelerindedir. Sözü edilen yasal düzenlemede ise, her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulacağı ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmeyeceği öngörülmek suretiyle, sadece idari tespitler nazara alınarak, ilgili tesis sahibi kişiler hakkında olayla ilgili ceza soruşturması/kovuşturması bulunmasa bile peşin olarak suçlu sayılmış gibi idari yaptırım uygulanmakta ancak lisans sahibi hakkında verilen kovuşturmaya yer olmadığı ya da beraat kararının kesinleşmesinden sonra söz konusu tesis için lisans alma ve mühürlerin kaldırılması imkanı bulunmaktadır. Görüldüğü üzere Anayasadaki ifadenin tam aksini öngören Kanundaki söz konusu ibare Anayasanın 38 inci maddesine de aykırılık taşımaktadır.

Anayasanın 48 inci maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir.” hükmüne yer verilerek, çalışma ve sözleşme hürriyeti temel hak ve özgürlükler arasında sayılmış; anılan maddede söz konusu hürriyetin özel bir sınırlandırılma sebebine yer verilmemiş; yine Anayasa'nın (03/10/2001 gün ve 4709 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi ile değişik) 13'üncü maddesinde yer verilen “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” hükmü ile de temel hak ve hürriyetlerin yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabileceği ve bu sınırlamanın ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın çalışma ve sözleşme hürriyetini düzenleyen 48'inci maddesinde özel bir sınırlandırma sebebi sayılmamasına karşın, söz konusu maddede yer verilen hüküm, davacının bu işletmeyi devrederek elde edeceği sermaye ile farklı bir alanda çalışma hakkını ölçülülük ilkesine aykırı surette sınırlandırmaktadır. Şöyle ki; bahsi geçen maddenin ilgili fıkrasına bütün olarak baktığımızda, anılan düzenlemenin mefhumu muhalifinden; faaliyetleri, kesin hükme kadar durdurulan ve bu süre içinde başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmeyecek olan söz konusu tesisin, aleyhe verilen ve kesinleşen mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edileceği belirtildikten sonra, lisans sahibine verilen idari para cezasının ödenmesi halinde, bu tesis için farklı kişilere lisans verilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Buna göre, verilen idari para cezasını ödemek kaydıyla, kaçakçılık fiilini işlediği kesinleşmiş mahkeme kararı ile ortaya konularak, lisansı iptal edilen lisans sahiplerine bile söz konusu işletmeyi, lisans alma şartlarını taşıyan kişilere devretme hakkı tanınmasına karşın, henüz hakkında verilmiş bir mahkûmiyet hükmü hatta ceza soruşturması/kovuşturması bulunmayan kişinin, söz konusu yargılama sürecinin sona ermesine kadar (ki bu süreç ülkemizde çok uzayabilmekte ve müteşebbisin mahvına sebep olabilmektedir) işletme hakkında hiçbir tasarruf hakkında bulunamamasını öngören düzenleme, Anayasa'nın 13. ve 48 inci maddelerine aykırıdır.

Nitekim uyuşmazlık konusu olayda, söz konusu tesisin 07/07/2013 tarihinde mühürlenmesine karşın tesis işletmecisi hakkında kesinleşmiş bir Mahkeme kararı henüz bulunmadığı, tesis mülkiyet sahibi hakkında da olayla ilgili ceza soruşturma/kovuşturması bulunmadığı açıktır.

Anayasa'nın 35. maddesinde "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasal anlamda mülkiyet hakkı ekonomik değer ifade eden ve değeri parayla ölçülebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme olanağı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder.

Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilmesi öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anayasa'nın 13. maddesinde "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz" denilmektedir. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için anılan hüküm gereğince sınırlamanın kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir.

Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini de beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Kaçakçılık fiillerinin engellenmesi amacıyla söz konusu tesislerin işletmecilerinin ve bu fiilleri işleyen diğer kişilerin lisanslarının iptali ya da tedbir olarak faaliyetlerinin durdurulması noktasında kamu yararı bulunduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır.

Kuralla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacına dönük olması yeterli olmayıp ayrıca ölçülü olması gerekir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını ve aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, orantılılık ise getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Öngörülen tedbirin

ulaşılmak istenen kamu yararı karşısında maliki olağan dışı ve aşırı bir yük altına sokması durumunda müdahalenin orantılı ve dolayısıyla ölçülü olduğundan söz edilemez.

Görüldüğü üzere ölçülülük ilkesini aşarak temel hak ve hürriyetlerden olan mülkiyet hakkına kısıtlama getiren düzenleme Anayasa'nın bu yönüyle de 13. ve 35 inci maddelerine aykırıdır.

HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle; Anayasa'nın 152'nci maddesi uyarınca bakılmakta olan davada uygulanacak olan 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 20 inci maddesinin 28.3.2013 günlü, 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle eklenerek sekizinci fıkranın birinci cümlesinde yer almakta iken 14.02.2019 günlü, 7164 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle değiştirilerek (c) bendinde yer alan "...bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. ..." ibaresinin Anayasa'nın 2, 13, 35, 36, 38 ve 48 inci maddelerine aykırı olduğu kanaatiyle, anılan ibaresinin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, Anayasa Mahkemesi'nin konu hakkında vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına, beş ay içinde bir karar verilmezse davanın yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırılmasına, kararın birer örneğinin taraflara tebliğine, işbu kararla birlikte dava dosyası ve içeriği evrakın çıkarılacak birer onaylı örneğinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi"